

(ร่าง) พระราชบัญญัติความหลากหลายทางชีวภาพ พ.ศ.

(ฉบับที่ผ่านความเห็นชอบจาก กอช. เมื่อวันที่ ๒๔ ต.ค. ๖๒)

บันทึกหลักการและเหตุผล

ประกอบร่างพระราชบัญญัติความหลากหลายทางชีวภาพ

พ.ศ.

หลักการ

ให้มีกฎหมายว่าด้วยความหลากหลายทางชีวภาพ

เหตุผล

โดยที่ประเทศไทยมีความอุดมสมบูรณ์ของความหลากหลายทางชีวภาพ ซึ่งเป็นทุนในการพัฒนาเศรษฐกิจและสังคมของประเทศ โดยเฉพาะเศรษฐกิจชีวภาพ ซึ่งช่วยลดการเหลื่อมล้ำของสังคมไทยและส่งเสริมขีดความสามารถในการแข่งขันของประเทศ จำเป็นต้องมีกลไกการบริหารจัดการความหลากหลายทางชีวภาพ การอนุรักษ์ การเข้าถึง การใช้ประโยชน์และการแบ่งปันผลประโยชน์จากทรัพยากรชีวภาพ และความปลอดภัยทางชีวภาพของประเทศไทย เพื่อส่งเสริมการใช้ประโยชน์ความหลากหลายทางชีวภาพควบคู่ไปกับการอนุรักษ์ เพื่อการพัฒนาอย่างยั่งยืน รวมทั้งให้สอดคล้องกับกฎหมายระหว่างประเทศด้านความหลากหลายทางชีวภาพ ปัจจุบันการบริหารจัดการความหลากหลายทางชีวภาพมีความเกี่ยวข้องกับกฎหมายหลายฉบับภายใต้ภารกิจของหน่วยงานภาครัฐหลายหน่วยงาน ทำให้ขาดความเป็นเอกภาพและไม่มีมาตรการกลางในเรื่องดังกล่าว สำหรับนำไปปฏิบัติจึงจำเป็นต้องตราพระราชบัญญัตินี้

มาตรา ๔ ในพระราชบัญญัตินี้

“ความหลากหลายทางชีวภาพ” หมายความว่า ความแตกต่างระหว่างสิ่งมีชีวิต และที่อยู่อาศัยของสิ่งมีชีวิตทุกแห่ง รวมถึงระบบนิเวศทางบก ทางทะเล และทางน้ำอื่น ๆ และความซับซ้อนทางนิเวศซึ่งสิ่งมีชีวิตเป็นส่วนหนึ่งในนั้นด้วย และให้หมายความรวมถึงความหลากหลายภายในชนิดพันธุ์เดียวกัน ความหลากหลายระหว่างชนิดพันธุ์และความหลากหลายของระบบนิเวศ

“ทรัพยากรชีวภาพ” หมายความว่า ทรัพยากรพันธุกรรม สิ่งมีชีวิต หรือส่วนใด ๆ ของสิ่งมีชีวิต ประชากร หรือองค์ประกอบที่เกี่ยวข้องกับสิ่งมีชีวิตหรือระบบนิเวศ ไม่ว่าจะถือครองโดยผู้ใดซึ่งมีประโยชน์หรือคุณค่าทางความเป็นจริงและตามศักยภาพต่อมนุษยชาติ และให้หมายความรวมถึงภูมิปัญญาท้องถิ่นที่เกี่ยวข้องกับทรัพยากรชีวภาพ

“ทรัพยากรพันธุกรรม” หมายความว่า ส่วนประกอบใด ๆ ของพืช สัตว์ จุลชีพ หรือจากแหล่งอื่นใด ซึ่งบรรจุหน่วยสืบทอดทางพันธุกรรม ซึ่งมีมูลค่าตามความเป็นจริงหรืออาจมีมูลค่าในอนาคต

“ทรัพยากรชีวภาพคุ้มครอง” หมายความว่า ทรัพยากรชีวภาพที่เป็นประเภทชนิดพันธุ์ที่หายาก ชนิดพันธุ์เฉพาะถิ่น ชนิดพันธุ์ที่ถูกคุกคามและใกล้จะสูญพันธุ์ หรือชนิดพันธุ์ที่ยังไม่มีการคุ้มครองตามกฎหมายอื่น หรือมีแต่ไม่เพียงพอ

“การเข้าถึง” หมายความว่า การสำรวจ การศึกษา การเข้าไปเก็บหรือรวบรวมซึ่งทรัพยากรชีวภาพ เพื่อนำไปใช้ประโยชน์ รวมถึงการดำเนินการอื่นตามที่รัฐมนตรีประกาศกำหนดโดยความเห็นชอบของคณะกรรมการ

“การใช้ประโยชน์จากทรัพยากรชีวภาพ” หมายความว่า การนำผลการเข้าถึงทรัพยากรชีวภาพไปใช้ประโยชน์ โดยการวิจัยและพัฒนาองค์ประกอบทางพันธุกรรมหรือทางชีวเคมีของทรัพยากรชีวภาพ หรือการใช้เทคโนโลยีชีวภาพต่อทรัพยากรชีวภาพ หรือโดยวิธีอื่นใด ไม่ว่าจะเป็นการใช้ประโยชน์เพื่อการค้าหรือไม่ก็ตาม และให้หมายความรวมถึงการนำองค์ความรู้ที่ได้จากการใช้ประโยชน์จากทรัพยากรชีวภาพนั้นไปใช้หรือการประยุกต์ใช้เทคโนโลยีใด ๆ กับกิจการอื่น ๆ ที่เกี่ยวข้องกัทรัพยากรชีวภาพ

“การบริหารจัดการความหลากหลายทางชีวภาพ” หมายความว่า การอนุรักษ์ความหลากหลายทางชีวภาพ การเข้าถึง การใช้ประโยชน์จากทรัพยากรชีวภาพ การแบ่งปันผลประโยชน์ที่ได้จากการใช้ประโยชน์จากทรัพยากรชีวภาพ และการควบคุมผลกระทบต่อความหลากหลายทางชีวภาพ

“หน่วยงานของรัฐ” หมายความว่า ส่วนราชการ รัฐวิสาหกิจ องค์กรมหาชน องค์กรปกครองส่วนท้องถิ่น มหาวิทยาลัยในกำกับของรัฐ และหน่วยงานอื่นตามที่กำหนดในกฎกระทรวง

“คณะกรรมการ” หมายความว่า คณะกรรมการความหลากหลายทางชีวภาพแห่งชาติ

“รัฐมนตรี” หมายความว่า รัฐมนตรีว่าการกระทรวงทรัพยากรธรรมชาติและสิ่งแวดล้อม

“หน่วยงานผู้รับผิดชอบ” หมายความว่า หน่วยงานของรัฐที่นายกรัฐมนตรีประกาศให้เป็นหน่วยงานผู้รับผิดชอบตามพระราชบัญญัตินี้

“รัฐมนตรีผู้รับผิดชอบ” หมายความว่า รัฐมนตรีเจ้าสังกัดของหน่วยงานผู้รับผิดชอบ

“ชุมชนท้องถิ่น” หมายความว่า กลุ่มประชาชนที่รวมตัวกันโดยมีผลประโยชน์และวัตถุประสงค์ร่วมกัน¹ เพื่ออนุรักษ์หรือใช้ประโยชน์จากทรัพยากรชีวภาพในท้องถิ่นของตนอย่างยั่งยืน และได้ขึ้นทะเบียนตามพระราชบัญญัตินี้

มาตรา ๕ ให้นายกรัฐมนตรีมีอำนาจประกาศกำหนดให้หน่วยงานหนึ่งหน่วยงานใดของรัฐ ตามที่คณะรัฐมนตรีได้มีมติให้กำหนดขึ้นโดยคำแนะนำของคณะกรรมการ เป็นหน่วยงานผู้รับผิดชอบและมีหน้าที่และอำนาจในการดำเนินการตามพระราชบัญญัตินี้

การกำหนดหน่วยงานผู้รับผิดชอบตามวรรคหนึ่ง ให้คำนึงถึงความเชี่ยวชาญเฉพาะด้าน ความเกี่ยวข้องกับทรัพยากรชีวภาพ จำนวนบุคลากร ความสัมพันธ์กับภารกิจหลัก และปริมาณงานในความรับผิดชอบเป็นสำคัญ

ให้หน่วยงานผู้รับผิดชอบรายงานการปฏิบัติตามพระราชบัญญัตินี้และการดำเนินการตามหน้าที่อำนาจของหน่วยงานที่เกี่ยวข้องกับการบริหารจัดการความหลากหลายทางชีวภาพให้สำนักงานนโยบายและแผนทรัพยากรธรรมชาติและสิ่งแวดล้อมทราบเพื่อรวบรวมเป็นข้อมูลกลางของประเทศ ทั้งนี้ ตามหลักเกณฑ์วิธีการ และเงื่อนไขที่รัฐมนตรีประกาศกำหนด

มาตรา ๖ ให้รัฐมนตรีว่าการกระทรวงทรัพยากรธรรมชาติและสิ่งแวดล้อมรักษาการตามพระราชบัญญัตินี้

ให้รัฐมนตรีผู้รับผิดชอบมีอำนาจแต่งตั้งพนักงานเจ้าหน้าที่ และออกกฎกระทรวงกับประกาศเพื่อปฏิบัติการตามพระราชบัญญัตินี้ ทั้งนี้ ในส่วนที่เกี่ยวกับอำนาจหน้าที่ของแต่ละกระทรวง

เพื่อประโยชน์ในการอนุรักษ์ความหลากหลายทางชีวภาพให้รัฐมนตรีมีอำนาจออกกฎกระทรวงหรือออกประกาศเพื่อปฏิบัติการตามพระราชบัญญัตินี้

กฎกระทรวงและประกาศนั้น เมื่อได้ประกาศในราชกิจจานุเบกษาแล้ว ให้ใช้บังคับได้

¹ คำจาก พ.ร.บ. สภาองค์กรชุมชน ๒๕๕๑

หมวด ๑ บททั่วไป

มาตรา ๗ พระราชบัญญัตินี้ให้ใช้บังคับแก่การบริหารจัดการความหลากหลายทางชีวภาพทั่วราชอาณาจักร ตลอดจนเขตเศรษฐกิจจำเพาะ เขตไหล่ทวีปและทะเลหลวง ที่ประเทศไทยมีสิทธิและหน้าที่เกี่ยวกับการบริหารจัดการความหลากหลายทางชีวภาพตราบเท่าที่ไม่ขัดหรือแย้งกับกฎหมายระหว่างประเทศหรือความตกลงที่ทำกับต่างประเทศ

มาตรา ๘ ในการบริหารจัดการความหลากหลายทางชีวภาพตามพระราชบัญญัตินี้ ต้องสอดคล้องกับการใช้ประโยชน์ความหลากหลายทางชีวภาพควบคู่ไปกับการอนุรักษ์เพื่อการพัฒนาอย่างยั่งยืน โดยให้ความสำคัญกับการมีส่วนร่วมของประชาชนและชุมชนท้องถิ่น และมีมาตรการระมัดระวังล่วงหน้าเพื่อควบคุมผลกระทบต่อความหลากหลายทางชีวภาพ ตลอดจนการกำหนดความรับผิดชอบผู้ก่อให้เกิดผลกระทบต่อความหลากหลายทางชีวภาพ

มาตรา ๙ การบริหารจัดการความหลากหลายทางชีวภาพให้เป็นไปตามที่กำหนดไว้ในพระราชบัญญัตินี้ เว้นแต่ในกรณีที่กฎหมายใดกำหนดวิธีการในเรื่องดังกล่าวไว้โดยเฉพาะและมีหลักเกณฑ์หรือมีมาตรฐานในการปฏิบัติไม่ต่ำกว่าหลักเกณฑ์ที่กำหนดไว้ในพระราชบัญญัตินี้

มาตรา ๑๐ เพื่อให้การบริหารจัดการความหลากหลายทางชีวภาพมีความสมดุลในระบบนิเวศยั่งยืน เป็นธรรมและเท่าเทียม ให้รัฐมนตรีจัดให้มีแผนจัดการความหลากหลายทางชีวภาพขึ้นตามข้อเสนอแนะของคณะกรรมการในทุกกรอบระยะเวลาห้าปี

การประกาศใช้และการแก้ไขปรับปรุงแผนจัดการความหลากหลายทางชีวภาพ ให้ขอความเห็นชอบต่อคณะรัฐมนตรีและเมื่อคณะรัฐมนตรีให้ความเห็นชอบแล้วให้ประกาศในราชกิจจานุเบกษา เมื่อมีการประกาศใช้แผนจัดการความหลากหลายทางชีวภาพแล้ว หน่วยงานของรัฐต้องดำเนินการตามหน้าที่และอำนาจของตนให้สอดคล้องกับแผนดังกล่าว

มาตรา ๑๑ ในกรณีที่ไม่มีหน่วยงานผู้รับผิดชอบในการปฏิบัติตามพระราชบัญญัตินี้ ให้สำนักงานนโยบายและแผนทรัพยากรธรรมชาติและสิ่งแวดล้อมเป็นหน่วยงานผู้รับผิดชอบ โดยให้มีหน้าที่และอำนาจดำเนินการตามพระราชบัญญัตินี้แทน

มาตรา ๑๒ เพื่อประโยชน์ในการส่งเสริมและรักษาความหลากหลายทางชีวภาพ และเสริมสร้างสมรรถนะและความเข้มแข็งของชุมชนท้องถิ่น ให้สำนักงานนโยบายและแผนทรัพยากรธรรมชาติและสิ่งแวดล้อมรับขึ้นทะเบียนเป็นชุมชนท้องถิ่นตามพระราชบัญญัตินี้

หลักเกณฑ์ วิธีการ และเงื่อนไขการขึ้นทะเบียน และการเพิกถอนการขึ้นทะเบียนของชุมชนท้องถิ่นตามวรรคหนึ่ง ให้เป็นไปตามที่รัฐมนตรีประกาศกำหนด

หมวด ๒

คณะกรรมการความหลากหลายทางชีวภาพแห่งชาติ

มาตรา ๑๓ ให้มีคณะกรรมการคณะหนึ่งเรียกว่า “คณะกรรมการความหลากหลายทางชีวภาพแห่งชาติ” ประกอบด้วย

(๑) นายกรัฐมนตรีหรือรองนายกรัฐมนตรีที่นายกรัฐมนตรีมอบหมาย เป็นประธานกรรมการ
(๒) รัฐมนตรีว่าการกระทรวงทรัพยากรธรรมชาติและสิ่งแวดล้อม รัฐมนตรีว่าการกระทรวงเกษตรและสหกรณ์ เป็นรองประธานกรรมการ

(๓) กรรมการโดยตำแหน่ง ได้แก่ ปลัดกระทรวงการต่างประเทศ ปลัดกระทรวงเกษตรและสหกรณ์ ปลัดกระทรวงทรัพยากรธรรมชาติและสิ่งแวดล้อม ปลัดกระทรวงพาณิชย์ ปลัดกระทรวงมหาดไทย ปลัดกระทรวงสาธารณสุข ปลัดกระทรวงอุดมศึกษา วิทยาศาสตร์ วิจัยและนวัตกรรม ปลัดกระทรวงอุตสาหกรรม และเลขาธิการสภาพัฒนาการเศรษฐกิจและสังคมแห่งชาติ

(๔) กรรมการผู้ทรงคุณวุฒิ จำนวนไม่น้อยกว่าห้าคนแต่ไม่เกินสิบคน ซึ่งรัฐมนตรีแต่งตั้งจากผู้ที่มีสัญชาติไทย และเป็นผู้ที่มีความรู้ ความเชี่ยวชาญ มีผลงานหรือประสบการณ์เป็นที่ประจักษ์เกี่ยวกับงานด้านความหลากหลายทางชีวภาพ ไม่น้อยกว่า ๑๐ ปี

ให้เลขาธิการสำนักงานนโยบายและแผนทรัพยากรธรรมชาติและสิ่งแวดล้อมเป็นกรรมการและเลขานุการ

คณะกรรมการจะแต่งตั้งบุคคลใดเป็นผู้ช่วยเลขานุการก็ได้

กรรมการโดยตำแหน่งตาม (๓) จะมอบหมายให้ผู้อื่นมาประชุมแทนก็ได้ แต่ผู้ได้รับมอบหมายต้องเป็นผู้ดำรงตำแหน่งไม่ต่ำกว่าอธิบดีหรือเทียบเท่าขึ้นไป

หลักเกณฑ์และวิธีการแต่งตั้งกรรมการผู้ทรงคุณวุฒิตาม (๔) ให้เป็นไปตามที่รัฐมนตรีประกาศกำหนด

มาตรา ๑๔ กรรมการผู้ทรงคุณวุฒิต้องไม่มีลักษณะต้องห้าม ดังต่อไปนี้

- (๑) เป็นผู้ดำรงตำแหน่งทางการเมือง สมาชิกสภาท้องถิ่นหรือผู้บริหารท้องถิ่น กรรมการหรือผู้ดำรงตำแหน่งซึ่งรับผิดชอบการบริหารพรรคการเมือง ที่ปรึกษาพรรคการเมือง หรือเจ้าหน้าที่พรรคการเมือง
- (๒) เป็นผู้เคยถูกสั่งให้พ้นจากราชการ หน่วยงานของรัฐ หรือรัฐวิสาหกิจเพราะทุจริตต่อหน้าที่ หรือถือว่ากระทำการทุจริตหรือประพฤติมิชอบในวงราชการ
- (๓) เป็นบุคคลล้มละลาย หรือเคยเป็นบุคคลล้มละลายทุจริต
- (๔) เป็นคนไร้ความสามารถหรือคนเสมือนไร้ความสามารถ
- (๕) เป็นผู้เคยได้รับโทษจำคุกโดยคำพิพากษาถึงที่สุดให้จำคุก เว้นแต่เป็นโทษสำหรับความผิดที่ได้กระทำโดยประมาทหรือความผิดลหุโทษ
- (๖) เป็นข้าราชการซึ่งมีตำแหน่งหรือเงินเดือนประจำ พนักงานหรือลูกจ้างของหน่วยงานของรัฐ เว้นแต่เป็นผู้ดำรงตำแหน่งอาจารย์ประจำในสถาบันอุดมศึกษาของรัฐ

มาตรา ๑๕ กรรมการผู้ทรงคุณวุฒิมีวาระการดำรงตำแหน่งคราวละสี่ปี ในกรณีที่กรรมการผู้ทรงคุณวุฒิพ้นจากตำแหน่งก่อนวาระ ให้คณะกรรมการประกอบด้วยกรรมการทั้งหมดเท่าที่มีอยู่จนกว่าจะมีการแต่งตั้งกรรมการผู้ทรงคุณวุฒิแทนตำแหน่งที่ว่าง

เมื่อครบกำหนดตามวาระในวาระหนึ่ง หากยังมีได้มีการแต่งตั้งกรรมการผู้ทรงคุณวุฒิขึ้นใหม่ ให้กรรมการผู้ทรงคุณวุฒิซึ่งพ้นจากตำแหน่งตามวาระนั้นอยู่ในตำแหน่งต่อไปจนกว่ากรรมการผู้ทรงคุณวุฒิซึ่งได้รับแต่งตั้งใหม่เข้ารับหน้าที่

กรรมการผู้ทรงคุณวุฒิซึ่งพ้นจากตำแหน่งตามวาระ อาจได้รับแต่งตั้งอีกได้แต่จะดำรงตำแหน่งติดต่อกันเกินสองวาระไม่ได้

มาตรา ๑๖ นอกจากการพ้นจากตำแหน่งตามวาระ กรรมการผู้ทรงคุณวุฒิพ้นจากตำแหน่ง เมื่อ

- (๑) ตาย
- (๒) ลาออก
- (๓) รัฐมนตรีให้ออก เพราะบกพร่องต่อหน้าที่ มีความประพฤติเสื่อมเสีย หรือหย่อนความสามารถ
- (๔) มีลักษณะต้องห้ามตามมาตรา ๑๔

มาตรา ๑๗ ในกรณีที่กรรมการผู้ทรงคุณวุฒิพ้นจากตำแหน่งก่อนวาระ และมีการแต่งตั้ง กรรมการผู้ทรงคุณวุฒิแทนตำแหน่งที่ว่าง หรือในกรณีที่รัฐมนตรีแต่งตั้งกรรมการผู้ทรงคุณวุฒิเพิ่มขึ้นในระหว่าง ที่กรรมการผู้ทรงคุณวุฒิซึ่งแต่งตั้งไว้แล้วยังมีวาระอยู่ในตำแหน่ง ให้ผู้ซึ่งได้รับแต่งตั้งแทนตำแหน่งที่ว่างหรือ ซึ่งได้รับแต่งตั้งเพิ่มขึ้นนั้นอยู่ในตำแหน่งเท่ากับวาระที่เหลืออยู่ของกรรมการผู้ทรงคุณวุฒิซึ่งได้แต่งตั้งไว้แล้ว เว้นแต่วาระเหลืออยู่ไม่ถึงหนึ่งร้อยยี่สิบวัน จะไม่แต่งตั้งกรรมการผู้ทรงคุณวุฒิแทนก็ได้

มาตรา ๑๘ คณะกรรมการมีหน้าที่และอำนาจ ดังต่อไปนี้

(๑) เสนอแนะและให้คำปรึกษาแก่นายกรัฐมนตรีในการกำหนดภารกิจให้แก่หน่วยงานของรัฐ ที่จะต้องรับผิดชอบ หรือกำหนดให้เป็นหน่วยงานผู้รับผิดชอบที่ต้องดำเนินการตามพระราชบัญญัตินี้

(๒) เสนอแนะและให้คำปรึกษาแก่คณะรัฐมนตรีหรือรัฐมนตรีของหน่วยงานของรัฐในการปฏิบัติ ตามพระราชบัญญัตินี้ กฎหมาย และพันธกรณีตามความตกลงระหว่างประเทศที่เกี่ยวข้องกับความหลากหลาย ทางชีวภาพ ตลอดจนการจัดให้มีกฎหมาย การแก้ไขเพิ่มเติม หรือการปรับปรุงกฎหมายที่อยู่ในความรับผิดชอบ ของหน่วยงานของรัฐให้สอดคล้องกับการดำเนินการตามพระราชบัญญัตินี้

(๓) ให้ความเห็นชอบในการประกาศ เปลี่ยนแปลง หรือเพิกถอนพื้นที่เป็นเขตคุ้มครอง ความหลากหลายทางชีวภาพตามมาตรา ๒๗ การกำหนดชนิดพันธุ์ให้เป็นทรัพยากรชีวภาพคุ้มครองตามมาตรา ๓๐ การกำหนดบัญชีปลดปล่อยสู่สิ่งแวดล้อมซึ่งสิ่งมีชีวิตดัดแปลงพันธุกรรมตามมาตรา ๔๕ และการกำหนด บัญชีชนิดพันธุ์ต่างถิ่นและกิจกรรมต้องห้ามตามมาตรา ๕๕

(๔) เสนอแนะทางและนโยบาย มาตรการ และแผนจัดการความหลากหลายทางชีวภาพโดยการ มีส่วนร่วมของประชาชนและชุมชนท้องถิ่น ต่อคณะรัฐมนตรี

(๕) กำหนดมาตรการสำหรับการบริหารจัดการความหลากหลายทางชีวภาพ และการติดตาม ตรวจสอบการใช้ทรัพยากรชีวภาพ ตลอดจนการป้องกัน เหยี่ยวา หรือแก้ไข ในกรณีที่เกิดผลกระทบต่อ ความหลากหลายทางชีวภาพที่อาจเกิดขึ้นในอนาคต

(๖) เสนอแนะต่อคณะรัฐมนตรีเกี่ยวกับมาตรการจูงใจเพื่อส่งเสริมการใช้ประโยชน์ความ หลากหลายทางชีวภาพอย่างยั่งยืนควบคู่กับการอนุรักษ์ เช่น มาตรการด้านการเงิน การคลัง การภาษีอากร และการส่งเสริมการลงทุน

(๗) กำหนดมาตรการเพื่อเสริมสร้างสมรรถนะและแรงจูงใจในการอนุรักษ์ความหลากหลาย ทางชีวภาพของชุมชนท้องถิ่น

(๘) กำหนดมาตรการเพื่อสนับสนุนการวิจัยและพัฒนาด้านความหลากหลายทางชีวภาพ

(๙) ให้ความเห็นแก่บุคคลหรือหน่วยงานของรัฐตามมาตรา ๑๙

(๑๐) กำหนดมาตรการอนุรักษ์ทรัพยากรชีวภาพตามมาตรา ๒๗

(๑๑) พิจารณาระงับข้อพิพาทเกี่ยวกับการบริหารจัดการความหลากหลายทางชีวภาพระหว่างหน่วยงานของรัฐด้วยกัน

(๑๒) ให้คำแนะนำแก่หน่วยงานของรัฐในการพิจารณาอนุมัติ อนุญาตตามหน้าที่และอำนาจตามกฎหมาย ในส่วนที่เกี่ยวข้องกับการบริหารจัดการความหลากหลายทางชีวภาพ

(๑๓) กำกับดูแลหน่วยงานของรัฐให้ดำเนินการตามแผนจัดการความหลากหลายทางชีวภาพ

(๑๔) ปฏิบัติการอื่นใดตามที่กฎหมายกำหนดให้เป็นหน้าที่และอำนาจของคณะกรรมการ หรือตามที่คณะรัฐมนตรีมอบหมาย

มาตรา ๑๙ ในกรณีที่บุคคลหรือหน่วยงานของรัฐร้องขอ หรือคณะกรรมการเห็นสมควร ให้คณะกรรมการมีอำนาจพิจารณาเกี่ยวกับการบริหารจัดการความหลากหลายทางชีวภาพอย่างหนึ่งอย่างใด ของบุคคลหรือหน่วยงานของรัฐที่ต้องปฏิบัติตามกฎหมาย ภารกิจหน้าที่ หรือมาตรการอนุรักษ์ทรัพยากรชีวภาพ และเมื่อคณะกรรมการให้คำปรึกษาหรือคำแนะนำ หรือกำหนดแนวทางหรือมาตรการอย่างหนึ่งอย่างใดให้ต้อง ปฏิบัติ ให้บุคคลหรือหน่วยงานของรัฐนั้นยึดถือเพื่อปฏิบัติและนำไปใช้ประกอบการพิจารณาดำเนินการในส่วน ที่เกี่ยวข้องกับหน้าที่และอำนาจของตน

การปฏิเสธการปฏิบัติตามคำปรึกษาหรือคำแนะนำ หรือแนวทางหรือมาตรการของคณะกรรมการ ตามวรรคหนึ่งหรือวรรคสอง ให้บุคคลหรือหน่วยงานของรัฐชี้แจงเป็นหนังสือต่อคณะกรรมการถึงเหตุผล ของการปฏิเสธนั้น

มาตรา ๒๐ คณะกรรมการมีอำนาจเรียกให้บุคคลหรือหน่วยงานของรัฐนั้นมาให้ถ้อยคำหรือ ให้ส่งข้อมูล เอกสาร หรือหลักฐานที่เกี่ยวข้องมาเพื่อประกอบการพิจารณาเพื่อกำหนดแนวทางหรือมาตรการ อย่างหนึ่งอย่างใด เพื่อประโยชน์ต่อการบริหารจัดการความหลากหลายทางชีวภาพตามวัตถุประสงค์ของ พระราชบัญญัตินี้

มาตรา ๒๑ การประชุมคณะกรรมการต้องมีกรรมการมาประชุมไม่น้อยกว่ากึ่งหนึ่งของจำนวน กรรมการทั้งหมดเท่าที่มีอยู่จึงจะเป็นองค์ประชุม

ในการประชุมคณะกรรมการ ถ้าประธานกรรมการไม่มาประชุมหรือไม่อาจปฏิบัติหน้าที่ได้ ให้รองประธานกรรมการเป็นประธานในที่ประชุม และถ้าประธานกรรมการและรองประธานกรรมการไม่มาประชุม หรือไม่อาจปฏิบัติหน้าที่ได้ ให้ที่ประชุมเลือกกรรมการคนหนึ่งเป็นประธานในที่ประชุม

การวินิจฉัยชี้ขาดของที่ประชุมให้ถือเสียงข้างมาก กรรมการคนหนึ่งให้มีเสียงหนึ่งในการ ลงคะแนน ถ้าคะแนนเสียงเท่ากันให้ประธานในที่ประชุมออกเสียงเพิ่มขึ้นอีกเสียงหนึ่งเป็นเสียงชี้ขาด

มาตรา ๒๒ คณะกรรมการมีอำนาจแต่งตั้งคณะอนุกรรมการ เพื่อพิจารณาหรือปฏิบัติการอย่างหนึ่งอย่างใดตามที่คณะกรรมการมอบหมายก็ได้

ในกรณีที่คณะกรรมการแต่งตั้งคณะอนุกรรมการเพื่อพิจารณาหรือปฏิบัติการอย่างหนึ่งอย่างใด แทนคณะกรรมการ ให้แต่งตั้งกรรมการผู้ทรงคุณวุฒิในคณะกรรมการเป็นประธานอนุกรรมการดังกล่าวด้วยการประชุมคณะอนุกรรมการ ให้นำมาตรา ๒๑ มาใช้บังคับโดยอนุโลม

มาตรา ๒๓ ให้สำนักงานนโยบายและแผนทรัพยากรธรรมชาติและสิ่งแวดล้อม ทำหน้าที่เป็นสำนักงานเลขานุการของคณะกรรมการ และให้มีหน้าที่และอำนาจ ดังต่อไปนี้

(๑) พัฒนาระบบข้อมูลและเครือข่ายข้อมูลด้านความหลากหลายทางชีวภาพของประเทศ รวมถึงบัญชีทรัพยากรชีวภาพของประเทศ และจัดตั้งและพัฒนาระบบเครือข่ายเทคโนโลยีสารสนเทศ เพื่อเป็นศูนย์กลางการเผยแพร่ข้อมูลดังกล่าวแก่องค์กรเอกชน หน่วยงานของรัฐ และประชาชนที่เกี่ยวข้อง

(๒) เป็นศูนย์กลางประสานงานระหว่างหน่วยงานของรัฐหรือคณะกรรมการอื่นที่ตั้งขึ้น ตามกฎหมายหรือตามมติคณะรัฐมนตรีที่เกี่ยวข้องกับการบริหารจัดการความหลากหลายทางชีวภาพ กับ หน่วยงานหรือองค์กรต่าง ๆ ของต่างประเทศและองค์การระหว่างประเทศ

(๓) เป็นหน่วยงานรวบรวมและเชื่อมโยงข้อมูลการให้อนุญาต การจัดทำข้อตกลงแบ่งปันผลประโยชน์ที่ได้จากการใช้ประโยชน์จากทรัพยากรชีวภาพกับหน่วยงานผู้รับผิดชอบ

(๔) เข้าร่วมในการเจรจา ปรีกษาหารือ และให้ความร่วมมือกับนานาประเทศหรือองค์การระหว่างประเทศ ในส่วนที่เกี่ยวข้องกับความหลากหลายทางชีวภาพ

(๕) ประสานความร่วมมือกับหน่วยงานของรัฐหรือภาคเอกชนที่เกี่ยวข้องเพื่อสนับสนุน เร่งรัด ติดตาม ประเมินผลและแก้ไขปัญหาอุปสรรคในการดำเนินงานตามแนวทางและนโยบาย มาตรการ หรือแผนจัดการความหลากหลายทางชีวภาพ

(๖) ให้คำปรึกษา จัดอบรม และสร้างความตระหนักในการบริหารจัดการความหลากหลายทางชีวภาพแก่บุคลากรของหน่วยงานของรัฐ องค์กรภาคเอกชน และประชาชน

(๗) ปฏิบัติการอื่นใดตามที่คณะกรรมการหรือรัฐมนตรีมอบหมาย

การดำเนินการตาม (๓) และ (๕) รัฐมนตรีมีอำนาจกำหนดภารกิจแก่ส่วนราชการภายใน กระทรวงทรัพยากรธรรมชาติและสิ่งแวดล้อมในระดับจังหวัด เพื่อให้เกิดกระบวนการติดตามตรวจสอบ ประสานความร่วมมือกับหน่วยงานของรัฐหรือภาคเอกชนที่เกี่ยวข้อง และการดำเนินงานอื่น ๆ เพื่อให้เป็นไปตามแผนจัดการความหลากหลายทางชีวภาพ

หมวด ๓

การเสริมสร้างสมรรถนะและแรงจูงใจ ในการใช้ประโยชน์ความหลากหลายทางชีวภาพอย่างยั่งยืน

มาตรา ๒๔ เพื่อเป็นการสนับสนุนการมีส่วนร่วมของประชาชนและชุมชนท้องถิ่นในการบริหารจัดการความหลากหลายทางชีวภาพ ให้หน่วยงานผู้รับผิดชอบพิจารณา

(๑) สนับสนุนให้ชุมชนท้องถิ่นมีส่วนร่วมในการจัดทำบัญชีรายการทรัพยากรชีวภาพในระดับท้องถิ่น

(๒) ส่งเสริมให้ชุมชนท้องถิ่นพัฒนาองค์ความรู้และสมรรถนะด้านการบริหารจัดการความหลากหลายทางชีวภาพ

(๓) ส่งเสริมให้ชุมชนท้องถิ่นมีความสามารถในการติดตามตรวจสอบการเข้าถึงและการใช้ประโยชน์ในทรัพยากรชีวภาพตามพระราชบัญญัตินี้

(๔) ให้คำปรึกษาแก่ชุมชนท้องถิ่นในการบริหารจัดการความหลากหลายทางชีวภาพ รวมทั้งช่วยเหลือและสนับสนุนการดำเนินงาน โครงการ หรือกิจกรรมในเรื่องดังกล่าว

(๕) สนับสนุนให้ชุมชนท้องถิ่นมีการเสนอแนวทางในการพัฒนาหรือแก้ไขปัญหา เกี่ยวกับการบริหารจัดการความหลากหลายทางชีวภาพในเขตพื้นที่ชุมชนท้องถิ่นของตนต่อคณะกรรมการ

(๖) เผยแพร่ความรู้หรือข้อมูลข่าวสารเกี่ยวกับการบริหารจัดการความหลากหลายทางชีวภาพ

(๗) เรื่องอื่นใดที่เป็นประโยชน์ต่อการบริหารจัดการความหลากหลายทางชีวภาพ

มาตรา ๒๕ ให้หน่วยงานผู้รับผิดชอบดำเนินการตามมาตรการจูงใจตามมาตรา ๑๘ (๖) ให้กับผู้ใดที่ดำเนินการด้านการใช้ประโยชน์ความหลากหลายทางชีวภาพอย่างยั่งยืน

หมวด ๔

การอนุรักษ์ความหลากหลายทางชีวภาพ

มาตรา ๒๖ การอนุรักษ์ความหลากหลายทางชีวภาพให้เป็นไปตามแผนจัดการความหลากหลายทางชีวภาพตามมาตรา ๑๐

มาตรา ๒๗ พื้นที่ใดมีระบบนิเวศหรือความหลากหลายทางชีวภาพที่เหมาะสมสำหรับการคุ้มครอง รักษาถิ่นที่อยู่อาศัยของสิ่งมีชีวิตตามธรรมชาติ หรือเหมาะสมสำหรับการรักษาระบบนิเวศและชนิดพันธุ์ไม่ให้ถูกรบกวน หรือเพื่อคงไว้ซึ่งทรัพยากรชีวภาพหรือกระบวนการทางนิเวศวิทยา หรือเพื่อเป็นตัวอย่างของสภาพแวดล้อมธรรมชาติสำหรับการศึกษา การตรวจสอบติดตามผลและการศึกษาเรียนรู้ด้านสิ่งแวดล้อมและความหลากหลายทางชีวภาพ หรือสมควรกำหนดจำนวนการเข้าถึง ให้รัฐมนตรีโดยความเห็นชอบของคณะกรรมการมีอำนาจออกประกาศกำหนดให้พื้นที่นั้นเป็นเขตคุ้มครองความหลากหลายทางชีวภาพ และให้มีแผนที่แสดงแนวเขตแนบท้ายประกาศด้วย

การออกประกาศตามวรรคหนึ่ง ให้กำหนดมาตรการคุ้มครอง ป้องกัน แก้ไขและฟื้นฟูความหลากหลายทางชีวภาพ

เมื่อประกาศตามวรรคหนึ่งมีผลบังคับใช้แล้ว ให้มีมาตรการคุ้มครอง ป้องกัน แก้ไขและฟื้นฟูความหลากหลายทางชีวภาพในพื้นที่ดังกล่าวเป็นไปตามที่กำหนดในพระราชบัญญัตินี้ เว้นแต่กฎหมายอื่นจะได้กำหนดมาตรการในเรื่องดังกล่าวไว้ไม่ต่ำกว่ามาตรการที่กำหนดในพระราชบัญญัตินี้

ให้รัฐมนตรีโดยความเห็นชอบของคณะกรรมการมีอำนาจออกประกาศเปลี่ยนแปลงหรือเพิกถอนเขตคุ้มครองความหลากหลายทางชีวภาพตามวรรคหนึ่งไม่ว่าทั้งหมดหรือบางส่วน และในกรณีที่เป็นการเปลี่ยนแปลงหรือการเพิกถอนเขตคุ้มครองความหลากหลายทางชีวภาพบางส่วน ให้มีแผนที่แสดงแนวเขตที่เปลี่ยนแปลงไปแนบท้ายประกาศด้วย

มาตรา ๒๘ การกำหนดเขตคุ้มครองความหลากหลายทางชีวภาพในพื้นที่ที่อยู่ในความรับผิดชอบดูแลรักษา หรือเป็นของหน่วยงานของรัฐต้องได้รับความเห็นชอบจากหน่วยงานของรัฐนั้นก่อน

ในการกำหนดให้พื้นที่บริเวณใดเป็นเขตคุ้มครองความหลากหลายทางชีวภาพ การเปลี่ยนแปลงหรือการเพิกถอนเขตคุ้มครองความหลากหลายทางชีวภาพไม่ว่าทั้งหมดหรือบางส่วน ให้มีการรับฟังความคิดเห็นของผู้มีส่วนได้เสีย ชุมชนท้องถิ่น และประชาชนในพื้นที่เพื่อนำมาประกอบการพิจารณาด้วย

มาตรา ๒๙ กรณีเป็นที่ดินที่มีหนังสือแสดงกรรมสิทธิ์ หากเจ้าของกรรมสิทธิ์ประสงค์จะให้กำหนดเป็นเขตคุ้มครองความหลากหลายทางชีวภาพ ให้ขอขึ้นทะเบียนและจัดทำมาตรการอนุรักษ์ทรัพยากรชีวภาพตามหลักเกณฑ์ วิธีการ และเงื่อนไข ที่รัฐมนตรีประกาศกำหนดตามคำแนะนำของคณะกรรมการ

มาตรา ๓๐ ทรัพยากรชีวภาพใดเป็นประเภทชนิดพันธุ์ที่หายาก ชนิดพันธุ์เฉพาะถิ่น ชนิดพันธุ์ที่ถูกคุกคามและใกล้จะสูญพันธุ์ หรือชนิดพันธุ์ที่ยังไม่มีการคุ้มครองตามกฎหมายอื่นหรือมีแต่ไม่เพียงพอ ให้รัฐมนตรีโดยความเห็นชอบของคณะกรรมการมีอำนาจประกาศกำหนดให้เป็นทรัพยากรชีวภาพคุ้มครอง โดยให้กำหนดมาตรการคุ้มครองและป้องกันผลกระทบต่อทรัพยากรชีวภาพคุ้มครอง

ในการประกาศกำหนดทรัพยากรชีวภาพคุ้มครองตามวรรคหนึ่ง ให้มีการรับฟังความคิดเห็นของผู้มีส่วนได้เสีย เพื่อนำมาประกอบการพิจารณาด้วย

ให้รัฐมนตรีโดยความเห็นชอบของคณะกรรมการมีอำนาจออกประกาศเพิกถอนทรัพยากรชีวภาพคุ้มครอง กรณีชนิดพันธุ์นั้นมีสถานภาพไม่เข้าข่ายตามวรรคหนึ่ง

มาตรา ๓๑ ให้เทศบาล องค์การบริหารส่วนตำบล และองค์กรปกครองส่วนท้องถิ่นรูปแบบพิเศษ โดยคำแนะนำของหน่วยงานผู้รับผิดชอบ จัดทำบัญชีทรัพยากรชีวภาพในพื้นที่ของตนไม่รวมพื้นที่ที่อยู่ในความรับผิดชอบของหน่วยงานของรัฐ โดยการจัดทำบัญชีต้องจัดให้มีกระบวนการมีส่วนร่วมของประชาชนและชุมชนท้องถิ่น และนำส่งสำนักงานนโยบายและแผนทรัพยากรธรรมชาติและสิ่งแวดล้อมภายในสองปีนับแต่วันที่พระราชบัญญัตินี้มีผลใช้บังคับ และให้ปรับปรุงบัญชีให้เป็นข้อมูลปัจจุบันทุกสองปีพร้อมนำส่งสำนักงานนโยบายและแผนทรัพยากรธรรมชาติและสิ่งแวดล้อม

หมวด ๕

การใช้ประโยชน์ความหลากหลายทางชีวภาพ

มาตรา ๓๒ ภายใต้บังคับมาตรา ๙ บทบัญญัติในหมวดนี้ไม่ใช้บังคับกับการเข้าถึงทรัพยากรชีวภาพและการใช้ประโยชน์จากทรัพยากรชีวภาพโดยชุมชนท้องถิ่นตามจารีตประเพณีแห่งท้องถิ่น เพื่อการยังชีพในครัวเรือนแห่งตนตามสมควร และการใช้ทรัพยากรพันธุกรรมมนุษย์

มาตรา ๓๓ บทบัญญัติในหมวดนี้มีวัตถุประสงค์เพื่อกำหนดกลไกในการเข้าถึงและการแบ่งปันผลประโยชน์ที่ได้จากการใช้ทรัพยากรชีวภาพ อย่างเท่าเทียมและยุติธรรม ตามหลักการ การยินยอม โดยการแจ้งล่วงหน้า (Prior Informed Consent: PIC) การจัดทำข้อตกลงร่วมกัน (Mutually Agreed Terms: MAT) และการแบ่งปันผลประโยชน์อย่างเท่าเทียมและยุติธรรม (Fair and Equitable Sharing of Benefits)

มาตรา ๓๔ ผู้ใดจะเข้าถึงทรัพยากรชีวภาพ ซึ่งอยู่ในความครอบครองหรือความรับผิดชอบของหน่วยงานผู้รับผิดชอบใด ให้ยื่นคำขออนุญาตเข้าถึงทรัพยากรชีวภาพต่อหน่วยงานผู้รับผิดชอบนั้นหรือสำนักงานนโยบายและแผนทรัพยากรธรรมชาติและสิ่งแวดล้อมกรณีที่ไม่มีหน่วยงานผู้รับผิดชอบ โดยให้แจ้งวัตถุประสงค์การเข้าถึงทรัพยากรชีวภาพดังกล่าว หากมีความประสงค์จะนำทรัพยากรชีวภาพไปใช้ประโยชน์ ให้แจ้งความประสงค์ดังกล่าวไปพร้อมกันด้วย

คำขออนุญาตและการอนุญาตตามวรรคหนึ่งให้เป็นไปตามหลักเกณฑ์ วิธีการ และเงื่อนไขตามที่รัฐมนตรีประกาศกำหนดโดยคำแนะนำของคณะกรรมการ

ทั้งนี้ ใบอนุญาตต้องกำหนดเงื่อนไขอย่างน้อยดังนี้

(๑) ผู้ได้รับอนุญาตจะต้องเข้าถึงและใช้ประโยชน์จากทรัพยากรชีวภาพตามวัตถุประสงค์ที่ได้รับอนุญาต หากภายหลังจะเปลี่ยนแปลงวัตถุประสงค์การเข้าถึงหรือการใช้ประโยชน์จากทรัพยากรชีวภาพต้องยื่นขอเปลี่ยนแปลงต่อหน่วยงานผู้รับผิดชอบตามมาตรา ๓๕

(๒) ผู้ได้รับอนุญาตจะต้องไม่ใช้ประโยชน์จากทรัพยากรชีวภาพเพื่อการค้า หากภายหลังจะใช้ประโยชน์จากทรัพยากรชีวภาพเพื่อการค้าต้องยื่นคำขออนุญาตและทำข้อตกลงการแบ่งปันผลประโยชน์กับหน่วยงานผู้รับผิดชอบตามมาตรา ๓๕

การพิจารณาอนุญาตการเข้าถึงและการใช้ประโยชน์จากทรัพยากรชีวภาพของหน่วยงานผู้รับผิดชอบ จะต้องคำนึงถึงผลกระทบที่อาจเกิดขึ้นต่อความหลากหลายทางชีวภาพและข้อเสนอแนะของชุมชนท้องถิ่น

มาตรา ๓๕ การขออนุญาตใช้ประโยชน์เพื่อการค้า การทำข้อตกลงแบ่งปันผลประโยชน์ที่ได้จากการใช้ทรัพยากรชีวภาพ การขออนุญาตเปลี่ยนแปลงวัตถุประสงค์การเข้าถึง และการใช้ประโยชน์จากทรัพยากรชีวภาพ ให้เป็นไปตามหลักเกณฑ์ วิธีการ และเงื่อนไขที่รัฐมนตรีประกาศกำหนดโดยคำแนะนำของคณะกรรมการ

มาตรา ๓๖ ข้อตกลงการแบ่งปันผลประโยชน์ที่ได้จากการใช้ทรัพยากรชีวภาพ ให้พิจารณาแบ่งปันผลประโยชน์ที่ได้ไม่ว่าจะคำนวณเป็นเงินได้หรือไม่ ตามสัดส่วนที่เหมาะสมและเป็นธรรม ซึ่งอย่างน้อยต้องจัดสรรผลประโยชน์ให้กับหน่วยงานผู้รับผิดชอบ ชุมชนท้องถิ่นที่เป็นแหล่งทรัพยากรชีวภาพที่ได้รับอนุญาตให้เข้าถึงตามมาตรา ๓๔ และสำนักงานนโยบายและแผนทรัพยากรธรรมชาติและสิ่งแวดล้อม

ในกรณีที่มีข้อโต้แย้งใด ๆ เกี่ยวกับการทำข้อตกลงการแบ่งปันผลประโยชน์ที่ได้จากการใช้ทรัพยากรชีวภาพ ให้คณะกรรมการเป็นผู้วินิจฉัยชี้ขาด

มาตรา ๓๗ การโอนใบอนุญาตตามมาตรา ๓๔ หรือมาตรา ๓๕ จะกระทำมิได้

มาตรา ๓๘ ให้ผู้ได้รับอนุญาตรายงานความก้าวหน้าในการเข้าถึงและการใช้ประโยชน์ จากทรัพยากรชีวภาพต่อหน่วยงานผู้รับผิดชอบ ตามหลักเกณฑ์ วิธีการ และเงื่อนไขที่คณะกรรมการประกาศ กำหนด

มาตรา ๓๙ ในกรณีที่ปรากฏแก่หน่วยงานผู้รับผิดชอบในภายหลังการอนุญาตว่าการเข้าถึง หรือการใช้ประโยชน์ทรัพยากรชีวภาพจะทำให้เกิดความเสียหายต่อความหลากหลายทางชีวภาพ ให้หน่วยงาน ผู้รับผิดชอบเพิกถอนการอนุญาตได้

มาตรา ๔๐ เงินรายได้ ประกอบด้วย

(๑) เงินที่ได้รับจากข้อตกลงแบ่งปันผลประโยชน์ที่ได้จากการใช้ประโยชน์จากทรัพยากรชีวภาพ ตามมาตรา ๓๖

(๒) เงินอุดหนุนจากรัฐบาล บุคคล หรือหน่วยงานใด ๆ

(๓) เงินหรือทรัพย์สินที่มีผู้บริจาคให้

(๔) เงินค่าปรับตามพระราชบัญญัตินี้

(๕) ดอกผลและผลประโยชน์อื่นใดที่เกิดจากเงินรายได้และทรัพย์สินดังกล่าว

เงินรายได้ตามวรรคหนึ่งไม่ต้องนำส่งคลังเป็นรายได้แผ่นดิน และให้หน่วยงานของรัฐที่ได้รับ จัดสรรเงินรายได้จากข้อตกลงแบ่งปันผลประโยชน์ตามมาตรา ๓๖ เก็บรักษาไว้เพื่อเป็นเงินใช้จ่ายตามมาตรา ๔๑ การนำส่ง การเก็บรักษา และการใช้จ่ายเงินรายได้ให้เป็นไปตามระเบียบที่รัฐมนตรีกำหนด โดยความเห็นชอบของคณะกรรมการ

ให้หน่วยงานของรัฐที่ได้รับจัดสรรเงินรายได้ตามวรรคหนึ่งจัดทำรายงานทางการเงินและ ผลการปฏิบัติงานประจำปีและส่งให้สำนักงานนโยบายและแผนทรัพยากรธรรมชาติและสิ่งแวดล้อมเพื่อรายงาน ต่อคณะกรรมการ และเผยแพร่ให้ประชาชนรับทราบ

มาตรา ๔๑ เงินรายได้ตามมาตรา ๔๐ ให้ใช้จ่ายเพื่อกิจการดังต่อไปนี้

(๑) อนุรักษ์ คุ้มครอง ดูแล บำรุงรักษา หรือฟื้นฟูความหลากหลายทางชีวภาพ

(๒) ช่วยเหลือและอุดหนุนกิจการใด ๆ ของชุมชนท้องถิ่นที่เกี่ยวกับการอนุรักษ์ การวิจัย และ การเสริมสร้างสมรรถนะด้านความหลากหลายทางชีวภาพ

(๓) ดำเนินกิจกรรมใด ๆ เพื่อการบริหารจัดการความหลากหลายทางชีวภาพ

(๔) อื่น ๆ ตามที่คณะกรรมการประกาศกำหนด

หมวด ๖

การควบคุมผลกระทบต่อความหลากหลายทางชีวภาพ

มาตรา ๔๒ บทบัญญัติในหมวดนี้มีวัตถุประสงค์เพื่อควบคุมดูแลการใช้สิ่งมีชีวิตดัดแปลงพันธุกรรมในกระบวนการต่าง ๆ และการใช้ประโยชน์จากสิ่งมีชีวิตดัดแปลงพันธุกรรมที่นำเข้ามาจากต่างประเทศ และที่มีอยู่ภายในประเทศให้เป็นไปอย่างปลอดภัย เหมาะสม และสอดคล้องกับการดำเนินงานในระดับสากล เพื่อความปลอดภัยทางชีวภาพและอนุรักษ์ความหลากหลายทางชีวภาพ โดยผู้ประกอบการเกี่ยวกับสิ่งมีชีวิตดัดแปลงพันธุกรรมต้องไม่ฝ่าฝืนและปฏิบัติตามบทบัญญัติในหมวดนี้ รวมทั้งบทบัญญัติในหมวดนี้มีวัตถุประสงค์เพื่อควบคุมกิจกรรมที่เกี่ยวกับทรัพยากรชีวภาพประเภทชนิดพันธุ์ต่างถิ่นหรือชนิดพันธุ์ที่อาจเป็นภัยคุกคามต่อทรัพยากรชีวภาพอื่นหรืออาจเป็นภัยคุกคามต่อความหลากหลายทางชีวภาพ

มาตรา ๔๓ บทบัญญัติในหมวดนี้ไม่ใช้บังคับกับสิ่งมีชีวิตดัดแปลงพันธุกรรมที่เป็นยาสำหรับมนุษย์หรือสัตว์ตามที่กฎหมายควบคุมอยู่แล้ว

มาตรา ๔๔ ในหมวดนี้

“ความปลอดภัยทางชีวภาพ” หมายความว่า กระบวนการด้านความปลอดภัยเพื่อควบคุมและจัดการความเสี่ยงจากการใช้และการปลดปล่อยสิ่งมีชีวิตดัดแปลงพันธุกรรม ซึ่งอาจส่งผลกระทบต่อสิ่งแวดล้อมที่มีผลต่อการอนุรักษ์และการใช้ประโยชน์ความหลากหลายทางชีวภาพอย่างยั่งยืน โดยคำนึงถึงความเสี่ยงต่อสุขภาพมนุษย์

“สิ่งมีชีวิต” หมายความว่า หน่วยทางชีวภาพใด ๆ ที่สามารถโอนย้ายหรือถอดรูปแบบสารพันธุกรรมหรือขยายจำนวนได้ด้วยตัวเอง รวมถึงหน่วยทางชีวภาพที่เป็นหมัน ไวรัส และไวรอยด์

“สิ่งมีชีวิตดัดแปลงพันธุกรรม” หมายความว่า สิ่งมีชีวิตที่มาจาก การตัดต่อ ตัดแต่ง ดัดแปลง หรือเปลี่ยนแปลงสารพันธุกรรมหรือผสมผสานสารพันธุกรรมใหม่ ที่ได้จากวิธีการใช้เทคโนโลยีชีวภาพสมัยใหม่ หรือวิธีการอื่นตามที่รัฐมนตรีผู้รับผิดชอบประกาศกำหนดโดยคำแนะนำของคณะกรรมการ

“เทคโนโลยีชีวภาพสมัยใหม่” หมายความว่า

(๑) การใช้เทคนิคที่เกี่ยวข้องกับสารพันธุกรรม การใช้สารพันธุกรรมลูกผสม หรือการใส่หรือสอดแทรกสารพันธุกรรมเข้าไปในเซลล์หรือองค์ประกอบของเซลล์โดยตรง ในสภาวะปลอดทดลอง หรือ

(๒) การหลอมรวมกันของเซลล์นอกวงศ์ทางอนุกรมวิธาน ทั้งนี้ กรณีตาม (๑) หรือ (๒) ต้องเป็นการข้ามขอบเขตไปจากการผสมพันธุ์หรือการหลอมรวมกันตามธรรมชาติ และต้องไม่เป็นวิธีการที่ใช้ในการผสมพันธุ์และคัดเลือกพันธุ์แบบดั้งเดิม หรือที่รัฐมนตรีผู้รับผิดชอบประกาศกำหนด

“กิจกรรมเกี่ยวกับสิ่งมีชีวิตดัดแปลงพันธุกรรม” หมายความว่า ผลิต ใช้ในกระบวนการผลิต ครอบครอง นำเข้า ส่งออก นำผ่าน ใช้ในสภาพควบคุม ใช้ในภาคสนาม ปลดปล่อยสู่สิ่งแวดล้อม เคลื่อนย้าย ขนส่ง เก็บรักษา บรรจุ ปิดฉลาก จัดทำเอกสารกำกับ และทำลายหรือกำจัด ซึ่งสิ่งมีชีวิตดัดแปลงพันธุกรรม

“ใช้ในสภาพควบคุม” หมายความว่า ทดสอบความปลอดภัยทางชีวภาพของสิ่งมีชีวิตดัดแปลงพันธุกรรมไม่ว่าโดยวิธีใดก็ตาม ที่มีการควบคุมการติดต่อหรือสัมผัสกับสิ่งมีชีวิตหรือสิ่งแวดล้อมภายนอก

“ใช้ในภาคสนาม” หมายความว่า ทดสอบความปลอดภัยทางชีวภาพของสิ่งมีชีวิตดัดแปลงพันธุกรรมในพื้นที่จำกัดที่มีการจำกัดการติดต่อหรือสัมผัสกับสิ่งมีชีวิตหรือสิ่งแวดล้อมภายนอก และให้หมายความรวมถึงการทดสอบการใช้ในกระบวนการผลิตที่มีการจำกัดการติดต่อหรือสัมผัสกับสิ่งมีชีวิตหรือสิ่งแวดล้อมภายนอกด้วย

“ปลดปล่อยสู่สิ่งแวดล้อม” หมายความว่า ปล่อยสิ่งมีชีวิตดัดแปลงพันธุกรรมให้ติดต่อหรือสัมผัสกับสิ่งมีชีวิตหรือสิ่งแวดล้อมภายนอก และให้หมายความรวมถึงการใช้สิ่งมีชีวิตดัดแปลงพันธุกรรมในกระบวนการสร้างผลิตภัณฑ์หรือแปรรูป

“ผลิต” หมายความว่า ทำให้เกิดสิ่งมีชีวิตดัดแปลงพันธุกรรมจำนวนหรือปริมาณมากขึ้น แต่ไม่หมายความรวมถึงการทำให้เกิดสิ่งมีชีวิตดัดแปลงพันธุกรรมขึ้นใหม่หรือเพิ่มจำนวนสิ่งมีชีวิตดัดแปลงพันธุกรรมเพื่อศึกษาวิจัย

“ชนิดพันธุ์ต่างถิ่น” หมายความว่า ชนิดพันธุ์สิ่งมีชีวิตที่ไม่เคยปรากฏในถิ่นชีวภูมิศาสตร์หนึ่งมาก่อน แต่ได้ถูกนำเข้ามาหรือเข้ามาโดยวิธีใด ๆ จากถิ่นอื่น ซึ่งอาจดำรงชีวิตอยู่และสามารถสืบพันธุ์ได้หรือไม่ ขึ้นอยู่กับความเหมาะสมของปัจจัยแวดล้อมและการปรับตัวของชนิดพันธุ์นั้น

มาตรา ๔๕ ห้ามมิให้ผู้ใดปลดปล่อยสู่สิ่งแวดล้อมซึ่งสิ่งมีชีวิตดัดแปลงพันธุกรรม เว้นแต่จะเป็นการปลดปล่อยสิ่งมีชีวิตดัดแปลงพันธุกรรมที่ได้ดำเนินการตามบทบัญญัติของหมวดนี้ และอยู่ในบัญชีปลดปล่อยสู่สิ่งแวดล้อมที่หน่วยงานผู้รับผิดชอบประกาศกำหนดในราชกิจจานุเบกษา

การควบคุม การอนุญาต หรือการกำกับสิ่งมีชีวิตดัดแปลงพันธุกรรมตามที่กำหนดในพระราชบัญญัตินี้ต้องคำนึงถึงหลักความระมัดระวังล่วงหน้าด้วย

มาตรา ๔๖ เจ้าของหรือผู้มีไว้ในครอบครองซึ่งสิ่งมีชีวิตดัดแปลงพันธุกรรมมีหน้าที่ต้องควบคุม และดูแลกิจกรรมเกี่ยวกับสิ่งมีชีวิตดัดแปลงพันธุกรรม ตามหลักเกณฑ์ วิธีการ และเงื่อนไขที่หน่วยงานผู้รับผิดชอบประกาศกำหนดโดยความเห็นชอบของคณะกรรมการ

มาตรา ๔๗ ผู้ใดมีไว้ในครอบครองซึ่งสิ่งมีชีวิตดัดแปลงพันธุกรรมที่ได้มาจากการพัฒนาขึ้นภายในราชอาณาจักรที่ไม่อยู่ในบัญชีปลดปล่อยสู่สิ่งแวดล้อม ให้แจ้งการครอบครองสิ่งมีชีวิตดัดแปลงพันธุกรรมนั้นต่อหน่วยงานผู้รับผิดชอบตามแบบ หลักเกณฑ์ วิธีการ และเงื่อนไขที่กำหนดในกฎกระทรวงที่ออกโดยรัฐมนตรีผู้รับผิดชอบ

มาตรา ๔๘ ผู้ใดประสงค์จะนำเข้า ส่งออก หรือนำผ่าน ซึ่งสิ่งมีชีวิตดัดแปลงพันธุกรรมที่ไม่อยู่ในบัญชีปลดปล่อยสู่สิ่งแวดล้อม ให้ยื่นคำขออนุญาตต่อหน่วยงานผู้รับผิดชอบตามแบบ หลักเกณฑ์ วิธีการ และเงื่อนไขที่กำหนดในกฎกระทรวงที่ออกโดยรัฐมนตรีผู้รับผิดชอบ

มาตรา ๔๙ ผู้ใดประสงค์จะใช้ในสภาพควบคุมหรือใช้ในภาคสนาม ซึ่งสิ่งมีชีวิตดัดแปลงพันธุกรรมที่ไม่อยู่ในบัญชีปลดปล่อยสู่สิ่งแวดล้อม ให้ยื่นคำขอรับใบอนุญาตพร้อมรายงานการประเมินความปลอดภัยทางชีวภาพต่อหน่วยงานผู้รับผิดชอบตามแบบ หลักเกณฑ์ วิธีการ และเงื่อนไขที่กำหนดในกฎกระทรวงที่ออกโดยรัฐมนตรีผู้รับผิดชอบ

มาตรา ๕๐ ในกรณีที่ปรากฏแก่หน่วยงานผู้รับผิดชอบในภายหลังการอนุญาตว่าการใช้ ในสภาพควบคุมหรือการใช้ในภาคสนามใดอาจก่อให้เกิดความเสียหาย หรือมีเหตุปัจจัยภายนอกอันอาจทำให้การใช้ในสภาพควบคุมหรือการใช้ในภาคสนามนั้นมีผลกระทบต่อสิ่งแวดล้อมหรือสุขภาพของมนุษย์หรือสัตว์ หรือผลกระทบต่อเศรษฐกิจและสังคม ให้หน่วยงานผู้รับผิดชอบมีอำนาจสั่งให้หยุดการใช้ในสภาพควบคุมหรือการใช้ในภาคสนามนั้นทั้งหมดหรือบางส่วน หรือให้มีการแก้ไขเพิ่มเติมเงื่อนไขการใช้ในสภาพควบคุมหรือการใช้ในภาคสนามนั้นได้ตามความจำเป็นและเหมาะสม และภายในระยะเวลาที่กำหนด โดยต้องระบุเหตุผลในการมีคำสั่งดังกล่าวไว้โดยชัดแจ้งด้วย

มาตรา ๕๑ ในกรณีที่มิมีข้อมูลและหลักฐานทางวิทยาศาสตร์ที่ยอมรับในระดับสากลปรากฏแก่หน่วยงานผู้รับผิดชอบในภายหลังว่า การใช้ในสภาพควบคุมหรือการใช้ในภาคสนามใดก่อให้เกิดอันตรายหรือความเสียหายต่อสิ่งแวดล้อมหรือสุขภาพของมนุษย์หรือสัตว์ หรือผลกระทบต่อเศรษฐกิจและสังคม ซึ่งหากมีข้อเท็จจริงและพฤติการณ์เช่นนั้นในขณะออกใบอนุญาตแล้วให้หน่วยงานผู้รับผิดชอบสั่งให้ยกเลิกการใช้ในสภาพควบคุมหรือการใช้ในภาคสนามนั้นโดยต้องระบุเหตุผลในการมีคำสั่งดังกล่าวไว้โดยชัดแจ้งด้วย

เมื่อหน่วยงานผู้รับผิดชอบได้มีคำสั่งยกเลิกการใช้ในสภาพควบคุมหรือการใช้ในภาคสนามตามวรรคหนึ่งแล้ว ให้ผู้รับใบอนุญาตใช้สภาพควบคุมหรือการใช้ในภาคสนาม แล้วแต่กรณี ทำลายหรือกำจัดสิ่งมีชีวิตดัดแปลงพันธุกรรมนั้น ตามหลักเกณฑ์และวิธีการที่หน่วยงานผู้รับผิดชอบประกาศกำหนด ในราชกิจจานุเบกษา และให้ถือว่าอายุใบอนุญาตใช้สภาพควบคุมหรือใบอนุญาตใช้ภาคสนามนั้นสิ้นสุด

ตั้งแต่วันที่มิคำสั่งยกเลิกการใช้ในกรณีที่ได้รับใบอนุญาตมิได้ดำเนินการตามวรรคสอง ให้หน่วยงานผู้รับผิดชอบ
ทำลายหรือกำจัดสิ่งมีชีวิตดัดแปลงพันธุกรรมนั้น โดยให้ผู้รับใบอนุญาตเป็นผู้รับผิดชอบค่าใช้จ่ายในการดำเนินการ

มาตรา ๕๒ ผู้ใดประสงค์ขึ้นบัญชีปลดปล่อยสู่สิ่งแวดล้อมซึ่งสิ่งมีชีวิตดัดแปลงพันธุกรรม
ให้ยื่นคำขอขึ้นบัญชีปลดปล่อยสู่สิ่งแวดล้อมและเสนอรายงานการประเมินความปลอดภัยทางชีวภาพต่อหน่วยงาน
ผู้รับผิดชอบ

การยื่นคำขอขึ้นบัญชีปลดปล่อยสู่สิ่งแวดล้อมและการเสนอรายงานการประเมินความปลอดภัย
ทางชีวภาพตามวรรคหนึ่ง ให้เป็นไปตามแบบ หลักเกณฑ์ วิธีการ และเงื่อนไขที่กำหนดในกฎกระทรวงที่ออก
โดยรัฐมนตรีผู้รับผิดชอบ

มาตรา ๕๓ ผู้ใดประสงค์จะดำเนินกิจกรรมเกี่ยวกับสิ่งมีชีวิตดัดแปลงพันธุกรรมที่อยู่ในบัญชี
ปลดปล่อยสู่สิ่งแวดล้อม ให้แจ้งต่อหน่วยงานผู้รับผิดชอบตามแบบ หลักเกณฑ์ วิธีการ และเงื่อนไขที่กำหนด
ในกฎกระทรวงที่ออกโดยรัฐมนตรีผู้รับผิดชอบ

มาตรา ๕๔ สิ่งมีชีวิตดัดแปลงพันธุกรรมใดที่ได้มีการประกาศการขึ้นบัญชีปลดปล่อย
สู่สิ่งแวดล้อมแล้ว หากต่อมาข้อมูลและหลักฐานทางวิทยาศาสตร์ที่ยอมรับในระดับสากลว่าสิ่งมีชีวิตดัดแปลง
พันธุกรรมนั้นไม่ปลอดภัยและก่อให้เกิดอันตรายหรือความเสียหายต่อสิ่งแวดล้อมหรือสุขภาพของมนุษย์หรือ
สัตว์ หรือผลกระทบต่อเศรษฐกิจและสังคม ให้หน่วยงานผู้รับผิดชอบยกเลิกสิ่งมีชีวิตดัดแปลงพันธุกรรมนั้น
ออกจากบัญชีปลดปล่อยสู่สิ่งแวดล้อม และให้ประกาศการยกเลิกนั้นในราชกิจจานุเบกษา ตลอดจนเผยแพร่
ข้อมูลการยกเลิกนั้นให้ประชาชนทราบ

ตามวิธีการที่คณะกรรมการกำหนดเมื่อหน่วยงานผู้รับผิดชอบได้ประกาศยกเลิกสิ่งมีชีวิตดัดแปลง
พันธุกรรมออกจากบัญชีปลดปล่อยสู่สิ่งแวดล้อมตามวรรคหนึ่งแล้ว ให้ผู้ครอบครองสิ่งมีชีวิตดัดแปลงพันธุกรรมนั้น
ทำลายหรือกำจัดสิ่งมีชีวิตดัดแปลงพันธุกรรมที่อยู่ในความครอบครองของตน ตามหลักเกณฑ์และวิธีการ
ที่หน่วยงานผู้รับผิดชอบประกาศกำหนด

ในกรณีที่ผู้ครอบครองสิ่งมีชีวิตดัดแปลงพันธุกรรมมิได้ดำเนินการตามวรรคสอง ให้หน่วยงาน
ผู้รับผิดชอบทำลายหรือกำจัดสิ่งมีชีวิตดัดแปลงพันธุกรรมนั้น โดยให้ผู้ครอบครองสิ่งมีชีวิตดัดแปลงพันธุกรรม
นั้นเป็นผู้รับผิดชอบค่าใช้จ่ายในการดำเนินการ

มาตรา ๕๕ ห้ามมิให้ผู้ใดปลดปล่อยสู่สิ่งแวดล้อมซึ่งชนิดพันธุ์ต่างถิ่นที่อาจเป็นภัยคุกคามต่อทรัพยากรชีวภาพอื่นหรืออาจเป็นภัยคุกคามต่อความหลากหลายทางชีวภาพ เว้นแต่จะได้ดำเนินการตามบทบัญญัติของหมวดนี้ โดยให้รัฐมนตรีมีอำนาจประกาศกำหนดบัญชีชนิดพันธุ์ต่างถิ่นที่อาจเป็นภัยคุกคามต่อทรัพยากรชีวภาพอื่นหรืออาจเป็นภัยคุกคามต่อความหลากหลายทางชีวภาพและกำหนดมาตรการป้องกันควบคุม หรือกำจัดชนิดพันธุ์ต่างถิ่นนั้น โดยความเห็นชอบของคณะกรรมการ

ประกาศตามวรรคหนึ่ง ให้กำหนดรายละเอียดของชนิดพันธุ์ มาตรการป้องกัน การควบคุม หรือการกำจัด กิจกรรมที่อนุญาตให้ดำเนินการหรือกิจกรรมที่ห้ามดำเนินการ โดยคำนึงถึงความแตกต่างของประเภท ชนิด หรือลักษณะเฉพาะของชนิดพันธุ์ต่างถิ่น ตลอดจนพื้นที่ที่มีการดำเนินกิจกรรมดังกล่าว ซึ่งต้องสอดคล้องกับแผนจัดการความหลากหลายทางชีวภาพ และให้สำนักงานนโยบายและแผนทรัพยากรธรรมชาติและสิ่งแวดล้อมเปิดโอกาสให้ประชาชนและหน่วยงานอื่นของรัฐที่เกี่ยวข้องมีส่วนร่วมในการกำหนดบัญชีของชนิดพันธุ์ต่างถิ่นและกำหนดกิจกรรมที่ต้องห้ามสำหรับชนิดพันธุ์ต่างถิ่นนั้นด้วย

การขออนุญาตดำเนินการกิจกรรมตามวรรคสอง ให้หน่วยงานผู้รับผิดชอบเป็นผู้พิจารณาอนุญาตตามหลักเกณฑ์ วิธีการ และเงื่อนไขที่รัฐมนตรีประกาศกำหนด

มาตรา ๕๖ เมื่อมีเหตุฉุกเฉินหรือเกิดผลกระทบรุนแรงต่อความหลากหลายทางชีวภาพในพื้นที่ใดซึ่งหากปล่อยไว้เช่นนั้นจะเป็นอันตรายอย่างร้ายแรงต่อทรัพยากรชีวภาพ หรือกระทบต่อระบบนิเวศ ถิ่นที่อยู่อาศัย หรือกระบวนการทางนิเวศวิทยาดั้งเดิมของทรัพยากรชีวภาพนั้น ให้รัฐมนตรีผู้รับผิดชอบมีอำนาจเข้าดำเนินการและประกาศใช้มาตรการป้องกัน ควบคุม หรือกำจัด ทำลาย อย่างหนึ่งอย่างใดได้ตามความจำเป็นและเหมาะสมต่อการแก้ไขและฟื้นฟูความหลากหลายทางชีวภาพในพื้นที่นั้น

กรณีที่น่าเชื่อว่าบุคคลใดเป็นผู้ก่อให้เกิดผลกระทบดังกล่าว ให้รัฐมนตรีผู้รับผิดชอบมีอำนาจสั่งการมิให้บุคคลนั้นกระทำการใดอันจะมีผลเป็นการเพิ่มความรุนแรงของผลกระทบในระหว่างที่มีเหตุฉุกเฉินร้ายแรงดังกล่าวด้วย

การดำเนินการตามวรรคหนึ่งและวรรคสอง ให้รัฐมนตรีผู้รับผิดชอบรายงานผลการดำเนินการต่อคณะกรรมการเป็นการด่วน เพื่อพิจารณากำหนดมาตรการแก้ไขและฟื้นฟูผลกระทบที่เกิดขึ้น รวมทั้งกำหนดมาตรการเยียวยาเพิ่มเติมด้วยก็ได้

กรณีมีความจำเป็นต้องสั่งการให้หน่วยงานของรัฐกระทำหรือร่วมกันกระทำการใด ๆ อันจะมีผลเป็นการควบคุม ระวัง หรือบรรเทาผลร้ายจากอันตรายและความเสียหายที่เกิดขึ้นได้อย่างทัน่วงที นายกรัฐมนตรีอาจสั่งการให้ดำเนินการอย่างหนึ่งอย่างใดเพื่อบรรเทาผลร้ายจากอันตรายและความเสียหายที่เกิดขึ้นก็ได้

หมวด ๗

ความรับผิดทางแพ่งในกรณีที่ทำให้เกิดความเสียหาย ต่อความหลากหลายทางชีวภาพ

มาตรา ๕๗ ผู้ใดทำให้เกิดความเสียหายต่อความหลากหลายทางชีวภาพ ทรัพยากร สัตว์ป่า เศรษฐกิจ สังคม หรือความมั่นคงทางอาหาร และ/หรือมีผลกระทบต่อสุขภาพมนุษย์ที่เกิดจากสิ่งมีชีวิตดัดแปลง พันธุกรรมหรือชนิดพันธุ์ต่างถิ่น ผู้นั้นต้องรับผิดชอบใช้ค่าสินไหมทดแทนเพื่อการนั้น ไม่ว่าความเสียหายนั้น จะเกิดจากการกระทำโดยจงใจหรือประมาทเลินเล่อของบุคคลดังกล่าวหรือไม่ก็ตาม

ค่าสินไหมทดแทนตามมาตรานี้มีผลรวมถึง

(๑) ค่าใช้จ่ายที่รัฐได้จ่ายไปในการกำจัด เคลื่อนย้ายสิ่งทีก่อให้เกิดความเสียหายหรือกระทำ ให้สิ่งนั้นหมดสภาพความเป็นอันตรายหรือความเป็นพิษ ตลอดจนการนำเอาของนั้นมาเก็บ กัก หรือรักษาไว้

(๒) ค่าใช้จ่ายที่รัฐได้จ่ายไปในการทำให้ทรัพยากรชีวภาพ และความหลากหลายทางชีวภาพ กลับคืนสู่สภาพเดิม

(๓) ค่าใช้จ่ายที่รัฐได้จ่ายไปในการช่วยเหลือบุคคลหรือทรัพยากรของบุคคลอื่นเนื่องจาก ความเสียหายนั้น

(๔) ค่าดำเนินงานต่าง ๆ ในการประเมินความเสียหายและประเมินค่าใช้จ่ายในการเยียวยา ผลกระทบต่อทรัพยากรชีวภาพ และความหลากหลายทางชีวภาพ

(๕) ค่าใช้จ่ายต่าง ๆ ที่ได้จ่ายไปในการดำเนินการใด ๆ เพื่อให้ได้รับค่าสินไหมทดแทน ตามกฎหมาย เช่น ค่าใช้จ่ายที่จ่ายเป็นค่าทำงานของเจ้าหน้าที่ของรัฐ ค่าใช้จ่ายในการรวบรวมพยานหลักฐานและ การดำเนินคดีในศาล ค่าใช้จ่ายที่เกิดขึ้นจากการพิสูจน์ ตรวจสอบ หรือจำแนกสิ่งมีชีวิตดัดแปลงพันธุกรรมหรือ ชนิดพันธุ์ต่างถิ่น และค่าธรรมเนียมศาล

(๖) มูลค่าของทรัพยากรชีวภาพ และความหลากหลายทางชีวภาพที่ต้องเสียหายหรือ ถูกใช้ไปโดยไม่มีสิทธิตามกฎหมาย

(๗) ค่าเสียหายที่เกิดจากการใช้งบประมาณของรัฐหรือจากแหล่งเงินทุนอื่น เพื่อใช้ในการบำบัด ฟื้นฟูและบูรณะความเสียหายของทรัพยากรชีวภาพ และความหลากหลายทางชีวภาพให้กลับคืนสู่สภาพเดิม

(๘) ค่าเสียโอกาสในการนำงบประมาณหรือเงินทุนที่ใช้ตาม (๗) ไปลงทุนในโครงการอื่นของรัฐ เพื่อสังคมโดยรวม

(๙) ค่าเสียหายต่อเนื่องอื่น ๆ อันพึงเกิดในอนาคต

หมวด ๘ บทกำหนดโทษ

ส่วนที่ ๑

โทษทางปกครอง

มาตรา ๕๘ ผู้ใดฝ่าฝืนหรือไม่ปฏิบัติตามมาตรา ๓๘ ต้องระวางโทษปรับทางปกครองไม่เกินหนึ่งหมื่นบาท

มาตรา ๕๙ ผู้ใดฝ่าฝืนหรือไม่ปฏิบัติตามมาตรา ๔๗ หรือมาตรา ๕๓ ต้องระวางโทษปรับทางปกครองไม่เกินหนึ่งแสนบาท

มาตรา ๖๐ นอกจากโทษปรับทางปกครอง ผู้ที่ฝ่าฝืนหรือไม่ปฏิบัติตามพระราชบัญญัตินี้อาจได้รับการลงโทษทางปกครองอื่นร่วมด้วยอย่างใดอย่างหนึ่งหรือหลายอย่างก็ได้ ดังนี้

(๑) ตำหนิโดยเปิดเผยต่อสาธารณชน

(๒) สั่งให้ผู้ถูกลงโทษกระทำการหรืองดเว้นกระทำการเพื่อแก้ไขหรือป้องกันมิให้เกิดการฝ่าฝืนหรือไม่ปฏิบัติตามพระราชบัญญัติ กฎกระทรวง ประกาศ หลักเกณฑ์ คำสั่ง หรือเงื่อนไขที่กำหนดตามพระราชบัญญัตินี้

ให้หน่วยงานผู้รับผิดชอบหรือสำนักงานนโยบายและแผนทรัพยากรธรรมชาติและสิ่งแวดล้อมแล้วแต่กรณี เป็นผู้มีอำนาจลงโทษทางปกครอง

มาตรา ๖๑ ให้หน่วยงานผู้รับผิดชอบหรือสำนักงานนโยบายและแผนทรัพยากรธรรมชาติและสิ่งแวดล้อมแล้วแต่กรณี มีคำสั่งลงโทษปรับทางปกครองตามอัตรา หลักเกณฑ์ และวิธีการที่คณะกรรมการประกาศกำหนด

ในการกำหนดอัตราโทษปรับทางปกครองตามวรรคหนึ่ง ต้องคำนึงถึงพฤติการณ์แห่งการกระทำ ความเสียหายที่เกิดจากการกระทำนั้น

มาตรา ๖๒ ในกรณีที่ผู้ถูกลงโทษปรับทางปกครองไม่ชำระค่าปรับทางปกครอง ให้หน่วยงานผู้รับผิดชอบ หรือสำนักงานนโยบายและแผนทรัพยากรธรรมชาติและสิ่งแวดล้อมแล้วแต่กรณี มีอำนาจฟ้องคดีต่อศาลที่มีเขตอำนาจในการพิจารณาคดีอาญาเพื่อบังคับชำระค่าปรับทางปกครอง

ในการนี้ ถ้าศาลพิพากษาให้ชำระค่าปรับทางปกครอง หากผู้นั้นไม่ชำระค่าปรับทางปกครอง ภายในระยะเวลาตามคำพิพากษา ให้ยึดทรัพย์สินของผู้นั้นเพื่อชดใช้แทนค่าปรับทางปกครอง แต่มิให้นำมาตรการกักขังแทนค่าปรับมาใช้แก่ผู้นั้น และในกรณีที่ผู้นั้นไม่มีทรัพย์สินให้ยึดหรือทรัพย์สินที่ยึดไม่เพียงพอแก่ค่าปรับทางปกครอง ให้ศาลกำหนดมาตรการให้ผู้นั้นบำเพ็ญประโยชน์สาธารณะหรือมาตรการอื่นตามที่ศาลเห็นสมควร

ส่วนที่ ๒ โทษทางอาญา

มาตรา ๖๓ ผู้ใดฝ่าฝืนหรือไม่ปฏิบัติตามมาตรการคุ้มครอง ป้องกัน แก้ไขและฟื้นฟู ความหลากหลายทางชีวภาพในเขตคุ้มครองความหลากหลายทางชีวภาพตามมาตรา ๒๗ หรือตามมาตรการ คุ้มครองและป้องกันผลกระทบต่อทรัพยากรชีวภาพคุ้มครองตามมาตรา ๓๐ หรือตามมาตรการป้องกัน ควบคุม หรือกำจัดชนิดพันธุ์ต่างถิ่นตามมาตรา ๕๕ วรรคหนึ่ง หรือตามมาตรการป้องกัน ควบคุม หรือกำจัด ทำลายตาม มาตรา ๕๖ วรรคหนึ่ง ต้องระวางโทษจำคุกไม่เกินห้าปี หรือปรับไม่เกินห้าแสนบาท หรือทั้งจำทั้งปรับ

มาตรา ๖๔ ผู้ใดเข้าถึงหรือใช้ประโยชน์จากทรัพยากรชีวภาพ หรือเปลี่ยนแปลงวัตถุประสงค์ การเข้าถึงหรือการใช้ประโยชน์จากทรัพยากรชีวภาพ หรือใช้ประโยชน์จากทรัพยากรชีวภาพเพื่อการค้าโดยไม่ได้รับ อนุญาตตามมาตรา ๓๔ หรือมาตรา ๓๕ หรือดำเนินกิจกรรมเกี่ยวกับสิ่งมีชีวิตดัดแปลงพันธุกรรมโดยไม่ได้รับ อนุญาตตามมาตรา ๔๕ มาตรา ๔๘ มาตรา ๔๙ หรือมาตรา ๕๒ หรือดำเนินกิจกรรมที่ต้องห้ามหรือดำเนิน กิจกรรมโดยไม่ได้รับอนุญาตตามมาตรา ๕๕ วรรคสาม ต้องระวางโทษจำคุกไม่เกินห้าปี หรือปรับตั้งแต่ห้าหมื่น ถึงห้าแสนบาท หรือปรับจำนวนสามเท่าของมูลค่าทางการค้าของทรัพยากรชีวภาพนั้นแล้วแต่จำนวนใดจะสูงกว่า

มาตรา ๖๕ ผู้ใดฝ่าฝืนหรือไม่ปฏิบัติตามมาตรา ๔๖ มาตรา ๕๐ มาตรา ๕๑ มาตรา ๕๔ หรือ มาตรา ๕๖ วรรคสอง ต้องระวางโทษจำคุกไม่เกินสามปี หรือปรับไม่เกินสามแสนบาท หรือทั้งจำทั้งปรับ

มาตรา ๖๖ ในกรณีที่ผู้กระทำความผิดเป็นนิติบุคคล ถ้าการกระทำความผิดของนิติบุคคลนั้น เกิดจากการสั่งการหรือการกระทำของกรรมการ หรือผู้จัดการหรือบุคคลใดซึ่งรับผิดชอบในการดำเนินงานของ นิติบุคคลนั้น หรือในกรณีที่บุคคลดังกล่าวมีหน้าที่ต้องสั่งการหรือกระทำการและละเว้นไม่สั่งการหรือไม่กระทำการ จนเป็นเหตุให้นิติบุคคลนั้นกระทำความผิด ผู้นั้นต้องรับโทษตามที่บัญญัติไว้สำหรับความผิดนั้น ๆ ด้วย

มาตรา ๖๗ บรรดาความผิดตามมาตรา ๖๓ มาตรา ๖๔ และมาตรา ๖๕ ให้คณะกรรมการ เปรียบเทียบมีอำนาจเปรียบเทียบได้

คณะกรรมการเปรียบเทียบตามวรรคหนึ่ง ให้ประกอบด้วย ผู้แทนสำนักงานอัยการสูงสุด ผู้แทนสำนักงานตำรวจแห่งชาติ และผู้แทนกระทรวงทรัพยากรธรรมชาติและสิ่งแวดล้อม

หลักเกณฑ์และวิธีการพิจารณาของคณะกรรมการเปรียบเทียบให้เป็นไปตามที่รัฐมนตรีกำหนด โดยให้คำนึงถึงสภาพความร้ายแรงของการกระทำความผิด การกระทำความผิดซ้ำ และการป้องกันมิให้ผู้กระทำความผิดกระทำความผิดซ้ำอีก

เมื่อผู้ต้องหาได้ชำระค่าปรับตามจำนวนที่เปรียบเทียบภายในสามสิบวันนับแต่วันที่มีการเปรียบเทียบแล้ว ให้ถือว่าคดีเลิกกันตามประมวลกฎหมายวิธีพิจารณาความอาญา

มาตรา ๖๘ บรรดาทรัพย์สินที่บุคคลได้มาหรือได้ใช้ในการกระทำความผิดหรือมิไว้เพื่อใช้กระทำความผิดตามพระราชบัญญัตินี้ ไม่ว่าจะเป็ความผิดที่มีโทษทางปกครองหรือโทษทางอาญา ให้ริบเสียทั้งสิ้น ไม่ว่าจะมิผู้ถูกลงโทษตามคำพิพากษาหรือไม่

มาตรา ๖๙ ผู้ใดฝ่าฝืนหรือไม่ปฏิบัติตามพระราชบัญญัตินี้ ไม่ว่าจะเป็ความผิดที่มีโทษทางปกครองหรือโทษทางอาญา นอกจากต้องรับโทษตามที่กำหนดไว้แล้ว ยังต้องฟื้นฟูทรัพยากรชีวภาพที่ได้รับผลกระทบจากการฝ่าฝืนหรือไม่ปฏิบัติตามพระราชบัญญัตินี้ให้กลับสู่สภาพตามธรรมชาติ และทำลายหรือกำจัดสิ่งมีชีวิตดัดแปลงพันธุกรรมที่ปลดปล่อยออกสู่สิ่งแวดล้อมโดยมิได้รับอนุญาต หรือخذค่าใช้จ่ายในการฟื้นฟูสิ่งแวดล้อมให้กลับคืนสู่สภาพตามธรรมชาติให้แก่รัฐตามจำนวนที่รัฐได้ใช้จ่ายไป

บทเฉพาะกาล

มาตรา ๗๐ ในวาระเริ่มแรก ให้คณะกรรมการประกอบด้วยกรรมการตามมาตรา ๑๓ (๒) และ (๓) เพื่อปฏิบัติหน้าที่คณะกรรมการตามพระราชบัญญัตินี้ไปพลางก่อน และให้รัฐมนตรีแต่งตั้งกรรมการผู้ทรงคุณวุฒิตามมาตรา ๑๓ (๔) ภายในเก้าสิบวันนับแต่วันที่พระราชบัญญัตินี้ใช้บังคับ

มาตรา ๗๑ การอนุญาตเข้าถึงทรัพยากรชีวภาพตามระเบียบคณะกรรมการอนุรักษ์และใช้ประโยชน์ความหลากหลายทางชีวภาพ ว่าด้วยหลักเกณฑ์และวิธีการในการเข้าถึงทรัพยากรชีวภาพและการได้รับผลประโยชน์ตอบแทนจากทรัพยากรชีวภาพ พ.ศ. ๒๕๕๔ ให้ดำเนินการต่อไปเพียงเท่าที่ไม่ขัดหรือแย้งกับพระราชบัญญัตินี้ จนกว่าจะมีกฎกระทรวงหรือประกาศตามพระราชบัญญัตินี้ใช้บังคับ

มาตรา ๗๒ ราชการส่วนกลาง ราชการส่วนท้องถิ่น รัฐวิสาหกิจ หรือหน่วยงานของรัฐที่มีอำนาจหน้าที่ตามกฎหมายในการประกอบกิจกรรมเกี่ยวกับสิ่งมีชีวิตดัดแปลงพันธุกรรม หรือบุคคลใดที่ประกอบกิจกรรมเกี่ยวกับสิ่งมีชีวิตดัดแปลงพันธุกรรมที่ต้องขออนุญาต หรือต้องขอรับใบอนุญาตหรือต้องแจ้งตามพระราชบัญญัตินี้ อยู่ก่อนหรือในวันที่พระราชบัญญัตินี้ใช้บังคับ ถ้าประสงค์จะประกอบกิจกรรมเกี่ยวกับสิ่งมีชีวิตดัดแปลงพันธุกรรม นั้นต่อไป ให้มายื่นคำขอรับอนุญาต หรือคำขอรับใบอนุญาตหรือแจ้งต่อหน่วยงานผู้รับผิดชอบภายในหนึ่งร้อยยี่สิบวัน นับแต่วันที่พระราชบัญญัตินี้มีผลใช้บังคับเมื่อได้ยื่นคำขอรับอนุญาต หรือคำขอรับใบอนุญาต หรือแจ้งต่อหน่วยงาน ผู้รับผิดชอบแล้วให้ประกอบกิจกรรมเกี่ยวกับสิ่งมีชีวิตดัดแปลงพันธุกรรมต่อไปได้จนกว่าจะได้รับแจ้งการไม่อนุญาต หรือการไม่ออกใบอนุญาต

มาตรา ๗๓ ในระหว่างที่ยังไม่มีการออกประกาศอนุญาตให้ใช้สิ่งมีชีวิตดัดแปลงพันธุกรรม ให้ถือว่าสิ่งมีชีวิตดัดแปลงพันธุกรรมที่ผลิตภายในประเทศอยู่ก่อนวันที่มีประกาศอนุญาตให้ผลิตได้ เป็นสิ่งมีชีวิต ดัดแปลงพันธุกรรมที่อนุญาตให้ผลิตได้ และในระหว่างที่ยังไม่มีการออกประกาศอนุญาตให้นำเข้าสิ่งมีชีวิตดัดแปลง พันธุกรรม ให้ถือว่าสิ่งมีชีวิตดัดแปลงพันธุกรรมที่ได้รับการรับรองความปลอดภัยเพื่อใช้เป็นอาหารหรืออาหารสัตว์ ตามประกาศกระทรวงเกษตรและสหกรณ์ เรื่อง กำหนดพืชจากแหล่งที่กำหนดเป็นสิ่งต้องห้าม ข้อยกเว้นและ เงื่อนไขตามพระราชบัญญัติกักพืช พ.ศ. ๒๕๐๗ (ฉบับที่ ๑๐) พ.ศ. ๒๕๕๓ ออกตามความในพระราชบัญญัติกักพืช พ.ศ. ๒๕๐๗ เป็นสิ่งมีชีวิตดัดแปลงพันธุกรรมที่อนุญาตให้นำเข้าได้ ทั้งนี้ จนกว่าจะมีการออกประกาศยกเลิก ความเป็นสิ่งมีชีวิตดัดแปลงพันธุกรรมที่อนุญาตให้ผลิต หรือนำเข้าได้